

УДК 316.422

DOI 10.24412/3005-849X-2026-1-171-176

**ОИД БА ТАМОЮЛҲОИ
РУШДИ ҶОМЕАИ
ИТТИЛООТӢ**

*Мирзоева Мавзуна Аҳмадовна, унвонҷӯи кафедраи
иттилоот ва технологияҳои робитавии МДТ “ДДХ
ба номи академик Б. Гафуров” (Хуҷанд, Тоҷикистон)*

**О ТЕНДЕНЦИЯХ РАЗВИТИЯ
ИНФОРМАЦИОННОГО
ОБЩЕСТВА**

*Мирзоева Мавзуна Аҳмадовна, соискатель кафедры
информации и коммуникационных технологий ГОУ
“ХГУ им. Б. Гафурова (Худжанд, Таджикистан)*

**ON THE TRENDS OF
INFORMATION SOCIETY
DEVELOPMENT**

*Mirzoeva Mavzuna Akhmadovna, claimant for
candidate degree of the department of information and
communication technologies under the SEI «KhSU
named after academician B. Gafurov” (Khujand,
Tajikistan) e-mail: mavzuna.mirzoeva@inbox.ru*

Масъалаҳои мубрами назарияи тамоюлҳои рушд ва омилҳои, ки ба рушди ҷомеаи иттилоотӣ мамониат мекунанд, мавриди омӯзиши ва таҳлил қарор гирифтааст. Таърифи муаллифии мафҳуми “ҷомеаи иттилоотӣ” дар қаринаи технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ пешниҳод шудааст. Ҳамзамон, моҳияти мафҳуми “инқилоби иттилоотӣ” тафсир шуда, ба соҳаи расона ва рӯзноманигорӣ ворид гардидани зеҳни сунъӣ шарҳ дода шудааст. Таҳаввули ҷомеаи иттилоотӣ аз ихтирои хат то зуҳури зеҳни сунъӣ (AI) пайгирӣ ва нақши калидии технологияҳои нав дар таъйири бунёди соҳаи рӯзноманигорӣ нишон дода шудааст. Таъкид гардидааст, ки дар ҷомеаи иттилоотӣ ВАО танҳо бо роҳи мутобиқшавӣ ба муҳити рақамӣ ва истифодаи бомасъулия аз иттилоот метавонанд дар баробари таҳдидҳои муосир устувор бимонанд.

Калидвожаҳо: *ҷомеаи иттилоотӣ; технологияҳои иттилоотиву иртиботӣ; инқилоби иттилоотӣ; зеҳни сунъӣ*

Рассматриваются актуальные вопросы теории тенденций развития и факторов, препятствующих развитию информационного общества. Предложено авторское определение понятия «информационное общество» в контексте информационно-коммуникационных технологий. Одновременно раскрывается суть понятия об «информационной революции» и объясняется внедрение искусственного интеллекта в сферу СМИ и журналистики. Прослеживается эволюция информационного общества от изобретения письменности до появления искусственного интеллекта (AI), а также подчеркивается ключевая роль новых технологий в коренных изменениях в сфере журналистики. Отмечается, что в информационном обществе СМИ могут оставаться устойчивыми перед современными вызовами только посредством адаптации к цифровой среде и ответственного использования информации.

Ключевые слова: *информационное общество; информационно-коммуникационные технологии; информационная революция; искусственный интеллект*

This article examines current issues in the theory of development trends and factors hindering the development of the information society. The author offers a definition of the concept of "information society" in the context of information and communication technologies. At the same time, the essence of the concept of the “information revolution” is revealed and the introduction of artificial intelligence into the field of media and journalism is explained. It traces the evolution of the information society from the invention of writing to the advent of artificial intelligence (AI), and

highlights the key role of new technologies in fundamentally changing the field of journalism. It is noted that in the information society, the media can remain resilient to modern challenges only through adaptation to the digital environment and responsible use of information.

Key-words: *information society; information and communication technologies; information revolution; artificial intelligence*

Дар раванди рушди технологияҳои муосири иртиботӣ ва ҷаҳонишавии иттилоот дар самти журналистика низ таҳаввулотӣ назаррас ба амал омадааст, ки он водор месозад, ки ба ин раванд мутобиқ гардем, вагарна ҷаҳонӣ намудан ва пешрафт дар ин шароити зудтағйирёбанда ғайриимкон мегардад. Ташаккул ва рушди муттасили шабакаи ҷаҳонии интернет, технологияҳои иртиботию мобилӣ имконият фароҳам овард, ки иттилоот зуд ва беист паҳн шавад ва сарҳадҳои чуғрофӣ, иқтисодӣ, фарҳангӣ ва маъмуриро убур намояд. Ин падида ба зуҳури мафҳуми “ҷомеаи иттилоотӣ” замина гузошт, ки дар он иттилоот ва технологияҳои рақамӣ ба унсури калидии ташаккули муҳити иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва сиёсӣ табдил ёфтааст. Ҷомеаи иттилоотӣ яке аз шаклҳои пешрафтаи ҷомеаи муосир ба ҳисоб меравад, ки дар он истеҳсол, паҳн ва истифодаи иттилоот ба омили асосии рушди соҳаҳои муҳталифи ҳаёт табдил ёфтааст. “Дар ҷомеаи иттилоотӣ қисми зиёди коргарон ба истеҳсол, нигоҳдорӣ, коркард ва фурӯши иттилоот пурра ё ҳадди ақал қисман машғуланд” [9]. Мафҳуми мазкур пурра ба шароити имрӯза рабт дошта, зиёд гардидани истифодабарандагони телефонҳои мобилӣ ва техникаҳои муосир, шабакаҳои иҷтимоӣ ва арзи ҳастӣ намудани журналистикаи шахрвандиву блогерон ва гурӯҳҳои алоҳида дар заминаи платформаҳои интернетӣ шаҳодат медиҳад, ки иттилоот имрӯз, на танҳо воситаи муошират, балки ба воситаи таъсиррасонӣ ба ташаккули афкори умум ва идоракунии равандҳои иҷтимоӣ табдил ёфтааст.

Муҳаққиқ А.Тоффлер се мавҷи калидии рушди тамаддунро чудо мекунад: мавҷи аввал - аграрӣ (то асри XVIII), мавҷи дуюм - саноатӣ (то солҳои 50-уми асри XX) ва мавҷи сеюм - пасосаноатӣ, ки аз нимаи дуюми асри XX оғоз меёбад [1,12]. Мафҳуми “ҷомеаи пасосаноатӣ” бори аввал соли 1959 аз ҷониби профессори Донишгоҳи Ҷарварди ИМА Даниэл Белл истифода шуда, он ҷомеаеро ифода менамояд, ки дар он бахши саноатӣ бо сабаби рушди технология аҳаммияти марказии худро аз даст медиҳад ва илму иттилоот неруи асосии истеҳсолкунанда мегардад.

Дар ҷомеаи иттилоотӣ, ки давраи пасосаноатӣ аст, истеҳсоли ашёи моддӣ ба истеҳсол, коркарди иттилоот, дониш ва хизматрасонӣ мубаддал мешавад. Дар давраи нав дониш ва технологияҳои иттилоотӣ ба омили асосии истеҳсолӣ табдил ёфта, иқтисодиёт аз низоми моддӣ ба низоми иттилоотӣ мегузарад. Ин дигаргунӣ ба пайдоиши касбҳои нав ва мутахассисони самтҳои муосир асос ёфта, сохтори иҷтимоиро тағйир медиҳад.

Истилоҳи “ҷомеаи иттилоотӣ”-ро соли 1960 иқтисоддони амрикоӣ Фритс Махлуп ва ҳамзамон муҳаққиқони ҷопонӣ Тадао Умесао ва Юдзи Хаяши ҳамчун тарзи муошират бо истифода аз компютерҳои истифода намудаанд. Баъдтар муҳаққиқи дигари ҷопонӣ Ёнэдзи Масуда консепсияи “Ҷомеаи иттилоотӣ ҳамчун ҷомеаи пасосаноатӣ”-ро пешниҳод кард. Дар як марҳилаи кӯтоҳ олимони машҳур, ба мисли Кастелс М., Уэбстер Ф., Гидденс Э., Хабермас Ю., Мартин Д., Молитор Г., Тоффлер Э., Белл Д., Бжезинский З., Кинг А., Несбит Д., Турен А., Дракер П., Маклюэн М. ва дигарон дар асоси таҳқиқоти илмӣ худ ба ташаккул ва рушди он мусоидат намуданд [7, 21].

Ба андешаи муҳаққиқи рус Гордонова А.А. рушди босуръати технологияҳои нави иттилоотӣ ва иртиботӣ, ки хусусияти ҷаҳонии таҳаввулотӣ иттилоотиро гирифтааст, ба ҳамаи самтҳои ҷомеа таъсир расонида он “ҷомеаи иттилоотӣ” унвон гирифтааст [1,22]. Дар

вокеъ, дар замони рушди низоми рақамӣ иттилоот ҷойгоҳи ҳосе дорад, ки ҳар фарди ба технологияҳои иттилоотиву иртиботӣ дастрасӣ дошта, мувофиқ ба шавқу завқ ва талаботаш иттилоотро аз дилҳо сарчашма мегирад.

Ба андешаи муҳаққиқ Д. Таваров ҷомеаи иттилоотӣ: “Ҷомеаест, ки дар он одамон бояд пайваста омӯзанд, то ба талабот ва имкониятҳои воқеии замони худ мувофиқат кунанд” [6,62]. Дарвоқеъ, рушди ҷомеаи иттилоотӣ, ки таҳти таъсири технологияҳои муосири компютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ сураг мегирад, боиси аз байн рафтани баъзе шаклҳои анъанавии фаъолият ва ба миён омадани навҳои касбҳои муосир мегардад. Ин дигаргунӣ барои онҳое, ки ба иттилоот дастрасии кофӣ надоранд ва дар фаъолияти худ ин технологияҳоро истифода намебаранд, метавонад хатарҳои ҷиддиро ба миён оварад ва дар ин замина бо мутобиқ нашудан ба ин шароит боиси бекор мондан гардад.

Дар охири асри XX истилоҳҳои “ҷомеаи иттилоотӣ” ва “иттилоотонӣ” мавқеи мустақам пайдо карда, на танҳо ба таркиби луғавии мутахассисони соҳаи иттилоот, балки ба баромадҳои сиёсатмадорон, иқтисоддонон, омӯзгорон ва донишмандон низ ворид гардид. Истилоҳоти мазкур дар бештари мавридҳо бо рушди технологияҳои иттилоотӣ ва воситаҳои телекоммуникатсионӣ иртибот гирифтанд, ки дар асоси ҷомеаи шахрвандӣ таҳаввул ёфтааст. Бо баробари таҳаввулот ва бомаром ташаккул ва рушд ёфтани иттилоотрасонӣ ва таъсири он ба ҷомеа 27 март соли 2006 Ассамблеяи умумии Созмони Милали Муттаҳид қатъномаи № А/RES/60/252-ро қабул намуд, ки тибқи он 17 май ҳамчун Рӯзи байналмилалӣ ҷомеаи иттилоотӣ эълон гардидааст. Муҳаққиқон мафҳуми ҷомеаи иттилоотиро бо истилоҳи “ҷаҳонишавӣ” ба ҳам хеле монанд ва ҷудонашаванда мешуморанд, зеро ҷаҳонишавӣ худ раванди рушдкунандае мебошад, ки ҷомеаи имрӯза бояд ба он мутобиқ гардад. Ин раванд хоҳу нохоҳ ба ҳамаи кишварҳо ва гурӯҳҳои иҷтимоӣ ва шахсонӣ инфиродӣ таъсир мерасонад. Ҷомеаи иттилоотӣ низ имрӯз бо рушди технологияҳои муосир рӯи қор омада, ба ҳаёти инсон таъсир расонида истодааст. Таҳаввулоте, ки имрӯз дар ҳамаи самтҳои ҷомеа ба назар мерасад, хоҳу нохоҳ ба ин омил пайвастагии ногустастанӣ дорад. Муҳаққиқон Л.П. Пидоймо, Е.В. Бутурлакина ҷомеаи иттилоотиро ҳамчун низоми робитаҳо ва муносибатҳои байни шахсонӣ алоҳида муайян намудаанд, ки ба табодули иттилоот дар фаъолияти иҷтимоӣ ва иқтисодӣ асос ёфтааст [5, 113]. Дар ҷомеаи иттилоотӣ одамон тариқи иттилоот мубодила намуда, дар фаъолияти иҷтимоӣ ва иқтисодӣ ба ҳам таъсиргуздор мегарданд. Дар ин гуна ҷомеа, маълумот ва хабар, на танҳо барои доништан, балки барои пеш бурдани рӯзгор ва қор муҳим аст.

Боиси қайд аст, ки дар ин радиф мафҳуми дигар “инқилоби иттилоотӣ” низ ҷойгоҳи ҳосро пайдо намудааст. Ба андешаи баъзе муҳаққиқон инқилоби иттилоотӣ баъд аз ихтирои компютер ба миён омадааст. Муҳаққиқи рус А.А.Гордонова қайд менамояд, ки: “Ихтирои компютерҳо аз марҳилаи нави пешрафти илмию техникаи мужда расонд, ки баъдтар “инқилоби иттилоотӣ” номида шуд” [1,20]. Дар воқеъ, аввалин компютери электронӣ соли 1946 дар шаҳри Филадельфия сохта шуд. Ин дастгоҳ, ки вазнаш зиёда аз 30 тонна буд, ба ҳайси яке аз нахустин қадамҳои ҷиддии олимони дар роҳи рушди таҳаввулоти техникаи ҷомеаи ҷаҳонӣ арзёбӣ мегардад.

Пешгӯӣ қардан мушқил буд, ки дар оянда компютер қудрати фавқулодаи иртиботию иттилоотӣ пайдо мекунад. Воқеият нишон дод, ки технологияи компютерӣ низоми иттилоотиро пурра зери таъсир гирифта, нақши иттилоотро дар тамоми соҳаҳои ҳаёти башарӣ ҳалкунанда гардонид [7, 22]. Олими амриқоӣ ва асосгузори менечменти муосир Питер Дракер чунин таснифи инқилобҳои иттилоотиро пешниҳод намудааст: “Инқилоби аввалини иттилоотӣ дар таърихи инсоният бо ихтирои хат, инқилоби дуюм бо пайдоиши чопи китоб, инқилоби сеюм дар натиҷаи як қатор ихтироот, аз қабилӣ телефон, телеграф,

радио ва телевизион ва инқилоби чорум бо пайдоиши компютер вобаста аст” [1, 11]. Компютер воситаи муҳимми иртибот маҳсуб ёфта, тавассути он метавон бо чомеаи ҷаҳонӣ мубодила намуд. Иттилоотонӣ ва чомеаи иттилоотиро метавон бо мафҳуми “компютерикунонӣ” пайваст, зеро хусусияти ин чомеа маҳз мучаҳҳаз гардидан бо технологияҳои муосир, аз ҷумла компютер аст. Дар воқеъ, Питер Дракер чор марҳилаи асосии инқилоби иттилоотиро номбар кардааст, вале бо таваҷҷуҳ ба таҳаввулоти босуръати солҳои охир, метавон ба ин низом марҳилаи панҷумро низ илова намуд, ки ин марҳилаи нав бо пайдоиши зеҳни сунъӣ (AI) ва роботҳои худкор тавсиф мешавад.

Ин марҳила хусусияти нав дошта, низоми мазкур қобилияти омӯзиш, қабули қарор ва иҷрои вазифаҳои мураккаби инсонро доранд. Зеҳни сунъӣ, на танҳо иттилоотро нигоҳ медорад ва паҳн мекунад, балки онро таҳлил намуда, хулоса мебарорад. Дар замони муосир зеҳни сунъӣ ва роботҳои худкори зеҳнӣ дар бисёре аз соҳаҳои тиб, саноат, нақлиёт, маориф, рӯзноманигорӣ ва, ҳатто, ҳаёти рӯзмарра нақши муҳим дорад. Ин таҳаввулот боис гардид, ки дар самтҳои фаъолияти қорӣ низ тағйироти куллиро ба вуҷуд оварад. Дар самти журналистика имрӯз зеҳни сунъӣ қодир гаштааст, ки матнӣ хабарро таҳия, таҳлил ва паҳн намуда, вазифаи журналистикаро низ иҷро намояд.

Масалан, яке аз ширкати радиои Полша “OFF Radio Krakow” дар шаҳри Краков ба шунавандагони худ се ровии навро муаррифӣ намуд, ки бо истифода аз зеҳни сунъӣ офарида шудаанд. Ин ташаббус, ҳамчун “нахустин таҷрибаи Полша” муаррифӣ гардидааст, ки дар он рӯзноманигорон шахсиятҳои маҷозӣ буда бо зеҳни сунъӣ эҷод шудаанд [10]. Ё худ аз моҳи ноябри соли 2024, радио CADA дар шаҳри Сидней барномаеро паҳн менамояд, ки ровии он зеҳни сунъӣ мебошад. Барномаи Workdays with Thy (Рӯзҳои қорӣ бо Тай) ҳар ҳафта аз душанбе то ҷумъа, паҳн мешуд ва беш аз 72 000 шунаванда ҷалб мекард [8]. Ҷолиб он аст, ки ҳеҷ яке аз шунавандагон гумон намекарданд, ки овози ровӣ Тай бо ёрии шабакаи зеҳни сунъии ElevenLabs сохта шудааст.

Таҷрибаҳои мазкур шаҳодат аз он медиҳанд, ки зеҳни сунъӣ тадричан ба соҳаи расона ва рӯзноманигорӣ ворид шуда, на танҳо қорҳои техникӣ, балки нақши шахсиятҳои иттилоотрасонро низ ба ўҳда мегирад. Чунин раванд дар шароити чомеаи иттилоотии муосир яке аз намунаҳои равшани таҳаввулоти технологияҳои зеҳнии сунъӣ дар фаъолияти эҷодии инсон ба шумор меравад.

Муҳаққиқи испанӣ Мануэл Кастелс бар он назар аст, ки асри иттилоот ва омилҳои он, ки дар замони муосир руҳ медиҳад, наметавон танҳо бо истилоҳи “чомеаи иттилоотӣ” зикр намуд. Ба андешаи ӯ истилоҳи мазкур тағйирот ва таҳаввулоти ин замонро бо ба таври қиммат ба карда наметавонад. Кастелс бар он назар аст, ки иттилоот ба як унсур асосии қудрат ва захираи иқтисодии арзишнок табдил ёфтааст, ки метавонад дар шакли мол ва сармоя истифода шавад. Дар замони муосир иттилоот на танҳо воситаи иртибот, балки асоси тавлид ва афзоиши сармоя гардида, ба як нави нави тарзи истеҳсолот ва модели нави иқтисодӣ табдил ёфтааст. Аз ин рӯ, ӯ ҷиҳати шарҳи воқеиятҳои нави иҷтимоиву иқтисодӣ мафҳумҳои “капитализми иттилоотӣ” (informational capitalism) ва “информационализм” (informationalism)-ро пешниҳод мекунад [4,68].

Журналистика дар чомеаи муосири иттилоотӣ бо тағйироти нав рӯ ба рӯ мешавад, аммо ҳамзамон имкониятҳои бузурге барои рушд ва мутобикшавӣ дорад, ки бо истифода аз технологияҳои рақамӣ бо таҳияи матлаби чандрасонаӣ қодир аст шумораи аудиторияи худро зиёд гардонад. Дар баробари ин, технологияҳои рақамӣ имкониятҳои бузурге ҷиҳати таҳияи мундариҷаи чандрасонаӣ (мултимедиа): омезиши матн, видео, аудио ва инфографика фароҳам овард. Ин контенти бисёрформатӣ имкон медиҳад, ки ВАО ба аудиторияи гуногун муроҷиат кунад, мақолаҳои таҳқиқотии худро тавассути журналистикаи додаҳо тақвият

бахшад ва бо истифода аз платформаҳои иҷтимоӣ муоширати дугарафа (интерактивӣ) барқарор намояд. Натиҷа ин аст, ки журналистика қодир аст ба қисми бештари одамон дастрасӣ пайдо кунад ва таъсири худро дар ҷаҳон афзоиш диҳад.

Албатта, имрӯз журналистика қуллан тағйир ёфта, аудиторияро бо пешниҳоди танҳо иттилоот наметавон қонеъ гардонид, зеро фазои иттилоотии ҷаҳон ба майдоне мубаддал гардидааст, ки иттилооти заруриро метавон ба таври фаврӣ аз сарчашмаҳои дилхоҳ дастрас намуд. Бешубҳа, метавон гуфт, ки нақши иттилоот дар ҷомеаи иттилоотӣ хеле бузург буда, ба ин раванд ВАО низ бояд мутобиқ гардад. Чунонки, муҳаққиқ А. А. Градюшко таъкид мекунад, “зинда мондани ВАО ба таври ҷиддӣ ба ду омил вобаста аст”, ки он мутобиқшавӣ ба муҳити рақамӣ ва ташкили ҷомеаи устувор дар атрофи расона мебошад [2,6]. Дарвоқеъ имрӯз ВАО-и анъанавӣ дар чунин фазо замоне боқӣ хоҳанд монд, ки агар тавони мутобиқшавӣ ва ворид шудан ба муҳити рақамии замонавӣ ҳамчунин қобилияти нигоҳ доштани аудиторияро дошта бошад.

Ҷомеаи иттилоотӣ, бо вучуди имкониятҳои фаровоне, ки барои рушд ва пешрафт фароҳам меорад, ҳамзамон бо худ як қатор таҳдидҳо ва мушкилоти ҷиддиро низ меорад. Таҳлили назариявии ин омилҳо барои таҳияи стратегияҳои муқовимат ба онҳо ва таъмини рушди устувори ҷомеа муҳим аст.

Бояд қайд намуд, ки бешубҳа рушди технологияҳои иттилоотӣ ва иртиботӣ ба ташаккули ҷомеаи иттилоотӣ мусоидат мекунад, аммо ҳамзамон як қатор зиддиятҳо ва таҳдидҳо вучуд доранд, ки боиси суҷшавии ин раванд мегардад. Аз ҷумла, нобаробарии рақамӣ ва сатҳи пасти саводнокии иттилоотӣ, ки имконияти истифодаи баробари технологияҳоро маҳдуд месозад, афзоиши таҳдидҳои амнияти иттилоотӣ, паҳншавии иттилооти бардурӯғ паҳн гардидани маълумоти шахсӣ, ки боиси коҳиши эътимод ба фазои рақамӣ мегардад. Ба андешаи муҳаққиқ К. Комилов маҳсулоти асосии ҷомеаи иттилоотӣ иттилоот буда, дар ин ҷомеа ду муаммои қор бо иттилоот мавҷуд аст:

- якум, идоранамои бо кӯмаки иттилоот (мо идора менамоем)
- дуюм идоранамоеи иттилоот (моро идора менамоем) [3,46].

Дар чунин шароит инсон, на танҳо истехсолкунандаи иттилоот, балки объекти таъсири он низ мегардад, ки зарурати муносибати интиқодӣ ва масъулнаро нисбат ба истифодаи иттилоот дар ҷомеаи муосир ба миён меорад.

Хулоса, ҷомеаи иттилоотӣ марҳилаи нави рушди тамаддун мебошад, ки дар ин марҳила афзоиши нақши иттилоот, пешрафти технологияҳои рақамӣ дар тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷамъиятӣ қойгоҳи муҳим дорад. Инқилоби иттилоотӣ на фақат шаклҳои анъанавии муошират ва фаъолиятро дигаргун намудааст, балки ба ташаккули низоми нави истехсол, паҳнсозӣ ва истеъмоли иттилоот мусоидат намуда дар ин раванд, воситаҳои ахбори омма ва соҳаи рӯзноманигорӣ таҳти таъсири ҷиддии технологияҳои нав, аз ҷумла зехни сунӣ қарор гирифта, вазифа ва масъулияти касбии онҳоро дигаргун сохтааст. Дар баробари имкониятҳои фароҳамшуда, ҷомеаи иттилоотӣ бо мушкилоту таҳдидҳои, аз ҷумла нобаробарии рақамӣ, вобастагӣ ба технология, коҳиши эътимод ба иттилоот ва масъалаҳои ахлоқию ҳуқуқӣ рӯ ба рӯ мешавад, ки ҳалли ин мушкилот, пеш аз ҳама, ба устувории фаъолияти воситаҳои ахбори омма ва сатҳи мутобиқшавии онҳо ба муҳити рақамӣ вобаста аст.

ПАЙНАВИШТ:

1. *Городнова А. А. Развитие информационного общества: учебник и практикум для академического бакалавриата / А. А. Городнова. — Москва: Юрайт, 2017. — 235 с. — Серия: Бакалавр. ISBN 978-5-9916-9437-7 с-11*
2. *Градюшко А.А. Основы творческой деятельности веб-журналиста: учеб. - метод. пособие / А. А. Градюшко. — Минск: БГУ, 2019. — 239 с. ISBN 978-985-566-822-1.*

3. *Комилов К.И. Асосҳои журналистика: иттилоот ва иртибот. Китоби 2.: Китоби дарси барои донишҷӯёни муассисаҳои олии* - Хуҷанд: Нури маърифат, 2021. -256 с.
4. *Панцеров К. А. Информационное общество: эволюция концепции в исторической перспективе / К. А. Панцеров // Вестник СПбГУ. Сер. 6. – 2010. - Вып. 1.С. 65-72.*
5. *Пидоймо Л. П., Бутурлакина Е. В. Сущность категорий «информационное общество», «информационная экономика» / Пидоймо Л. П., Бутурлакина Е. В. // Современная экономика: проблемы и решения. – 2010. - № 4. - С. 112—118.*
6. *Таваров Д. С. Раванди ташаккули ҷомеаи иттилоотӣ дар шароити муосир (таҷрибаи Тоҷикистон): диссертатсияи номзадӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ. - Бохтар, 2025.*
7. *Ҳамидиён Илҳомҷон. Фирдавси Низом (Абдуҷалилов Ф.Н.). Журналистикаи интернетӣ дар Тоҷикистон: ташаккул, мушиқот ва дурнамо (монография). – Душанбе, 2022. – 268 с.*
8. *Австралийская радиостанция скрывала использование ИИ-ведущей шесть месяцев <https://realtribune.ru/> (дата обращения 20.06.2025).*
9. *Информационное общество//ru.wikipedia.org/ (дата обращения: 19.06.2025).*
10. *Польская радиостанция заменила ведущих искусственным интеллектом // <https://www.kommersant.ru/doc/7250393> (дата обращения 20.06.2025).*

REFERENCES:

1. *Gorodnova, A. A. Development of the Information Society: Textbook and Practical Guide for Academic Bachelor's Programs / A. A. Gorodnova. — Moscow: Yurait Publishing House, 2017. — 235 pp. — Series: Bachelor. ISBN 978-5-9916-9437-7. PP. 11.*
2. *Gradyushko, A. A. Fundamentals of the Creative Activity of a Web Journalist: Educational and Methodological Manual / A. A. Gradyushko. — Minsk: BSU, 2019. — 239 pp. ISBN 978-985-566-822-1.*
3. *Komilov, K. I. Fundamentals of Journalism: Information and Communication. Book 2: Textbook for Students of Higher Educational Institutions. — Khujand: Nuri Ma'rifat, 2021. — 256 pp.*
4. *Pantcerov, K. A. Information Society: Evolution of the Concept in Historical Perspective // Bulletin of St. Petersburg State University. Series 6, 2010, Issue 1. PP. 65–72.*
5. *Pidoimo, L. P., Buturlakina, E. V. The Essence of the Categories “Information Society” and “Information Economy” // Modern Economics: Problems and Solutions. 2010. No. 4. PP. 112–118.*
6. *Tavarov, D. S. The Process of Formation of the Information Society in Modern Conditions (The Experience of Tajikistan): PhD Dissertation in Political Science, specialty 23.00.02 – Political Institutions, Processes and Technologies. — Bokhtar, 2025.*
7. *Hamidiyon, Ilhomjon; Firdawsi Nizom (Abdujalilov F. N.) Internet Journalism in Tajikistan: Formation, Problems and Prospects (Monograph). — Dushanbe, 2022. — 268 pp.*
8. *An Australian radio station concealed the use of an AI presenter for six months // Available at: <https://realtribune.ru/> (date of appeal: 20.06.2025).*
9. *Information Society // Available at: <https://ru.wikipedia.org/> (date of appeal: 19.06.2025).*
10. *A Polish radio station replaced presenters with artificial intelligence // Available at: <https://www.kommersant.ru/doc/7250393> (date of appeal: 20.06.2025).*